

МОНІТОРИНГ ЯК ПІДҐРУНТЯ ДЛЯ РОЗРОБКИ ЕФЕКТИВНОЇ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЗАГАЛЬНООСВІТНІМ ЗАКЛАДОМ

Проаналізовано структуру системи моніторингу загальноосвітньої школи, обґрунтовано модель і циклограму моніторингу, зроблено висновок про те, що моніторингові дослідження є фактором розвитку школи.

Ключові слова: моніторинг, якість освіти, загальноосвітня школа.

Проанализирована структура системы мониторинга общеобразовательной школы, обоснована модель и циклограмма мониторинга, сделан вывод о том, что мониторинговые исследования являются фактором развития школы.

Ключевые слова: мониторинг, качество образования, общеобразовательная школа.

To analyze the monitoring structure system of the secondary school grounded model and the cyclorama that the monitoring research is the factor of the school developing

Keywords : monitoring, quality of education, the secondary school.

Стратегія розвитку загальноосвітнього навчального закладу ґрунтується на сучасних пріоритетах освітянського простору: духовність, компетентність, конкурентноздатність.

Педагогічний колектив Харківської загальноосвітньої школи I-III ступенів №36 Харківської міської ради Харківської області визначив пріоритетні напрямки удосконалення освітньої практики школи та визнав моніторинг як парадигму розвитку закладу. До напрямів удосконалення освітньої практики школи ми відносимо:

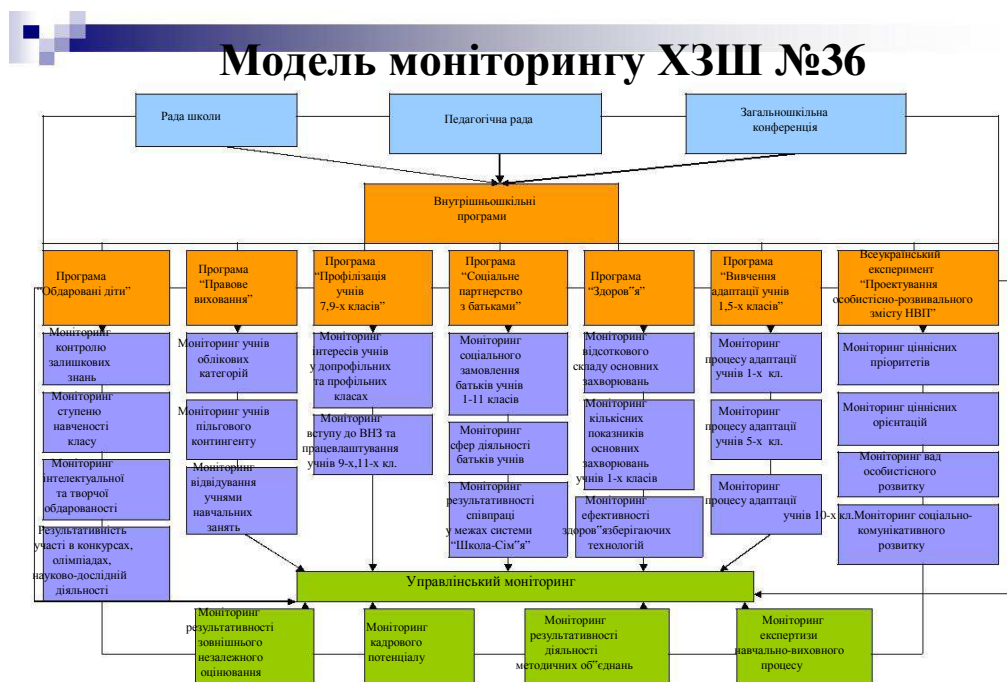
розвиток дидактичної ідеї (розбудова соціально орієнтованого навчального процесу, проектування результатів діяльності вчителя, робота над єдиною, інноваційною за змістом, науково-методичною темою «Забезпечення якісної освіти шляхом сталого розвитку компетентності вчителя та учня», моніторинг якості освіти);

удосконалення мети навчально-виховного процесу (бачення стратегії

розвитку школи, моніторинг можливості педагогічного колективу у здійсненні інновацій, аналіз ефективного використання ресурсів, розбудова експериментальної роботи вчителів);

реалізація практичної діяльності (створення творчих груп учителів, що забезпечують впровадження інновацій, моніторинг інноваційної діяльності та результативності навчально-виховного процесу).

На основі реалізації даних напрямів розроблена відповідна модель моніторингу (рис. 1). Моніторинг ми розглядаємо як системну процедуру. Збирання інформації про стан та умови функціонування школи, її аналіз та узагальнення є лише необхідною умовою моніторингу. Мета моніторингу і ширша, і глибша: вона спрямована на з'ясування чинників, що необхідні для розвитку школи.

Під кожен внутрішньшкільну програму була відпрацьована сукупність об'єктів дослідження, необхідні показники, обрано адекватні методи збору даних та їх опрацювання, сформовано циклограму моніторингу на навчальний рік (рис. 2).

Циклограма моніторингу ХЗШ №36

Місяць	Моніторинг	Засоби моніторингу	Суб'єкти організації моніторингу	Відповідальний за узагальнення результатів моніторингу
вересень	1. Моніторинг контролю залишкових знань (КЗЗ) 2. Моніторинг ступеню навченості класів (СНК)	контрольна робота звіт-контроль	вчителі – предметники заст. директора з БР	керівник програми

	3. Моніторинг вступу до ВНЗ та працевлаштування учнів 9-х, 11-х класів 4. Моніторинг процесу адаптації учнів 1-х класів	тестування бесіда	психолог класні керівники 1-х кл	"Обдаровані діти" психолог
жовтень	1. Моніторинг інтелектуальної та творчої обдарованості 2. Моніторинг процесу адаптації учнів 5-х класів	тестування бесіда	психолог заст. директора з НВР	керівник програми "Обдаровані діти" психолог
листопад	1. Моніторинг процесу адаптації учнів 10-х класів 2. Моніторинг ціннісних пріоритетів 3. Моніторинг ціннісних орієнтацій	презентації класів анкетування тестування	класні керівники психолог	заст. директора з НВР психолог
грудень	1. Моніторинг відвідування учнями навчальних занять 2. Моніторинг вад особистісного розвитку 3. Моніторинг соціально-комунікативного розвитку	звіт-контроль тестування	класні керівники заст. директора з ВР	заст. директора з ВР психолог
січень	1. Моніторинг учнів облікових категорій 2. Моніторинг учнів пільгового контингенту	звіт-контроль педрада анкетування	соціальний педагог класні керівники учитель інформатики	заступник директора з НВР директор

лютий	1. Моніторинг сфер інтересів учнів у допрофільних та профільних класах 2. Моніторинг результативності діяльності методичних об'єднань	тестування звіт-контроль	класні керівники психолог	заст. директора з НВР
березень	1. Моніторинг інтелектуальної та творчої обдарованості 2. Моніторинг основних захворювань учнів 3. Моніторинг основних захворювань учнів 1-х класів 4. Моніторинг ефективності здоров'язберігаючих технологій	тестування бесіда аналіз статистичних результатів медоглядів учнів	керівник програми "Обдаровані діти" психолог керівник програми "Здоров'я" медична сестра	керівник програми "Обдаровані діти" заст. директора з ВР
квітень	1. Моніторинг кадрового потенціалу 2. Моніторинг результативності у конкурсах, олімпіадах, науково-дослідній діяльності 3. Моніторинг соціального замовлення батьків учнів 1-11 класів 4. Моніторинг сфер діяльності батьків	звіт-контроль анкетування	класні керівники керівник програми "Обдаровані діти" психолог	директор
травень	1. Моніторинг контрольно залишкових знань (КЗЗ) 2. Моніторинг ступеню навченості класів (СНК) 3. Моніторинг результативності співпраці у межах системи "Школа-Сім'я" 4. Моніторинг результативності зовнішнього незалежного оцінювання 5. Моніторинг експертизи навчально-виховного процесу	контрольна робота звіт-контроль тестування бесіда	вчителі – предметники керівник програми "Обдаровані діти" психолог	заст. директора з ВР заст. директора з НВР директор

Мета програми моніторингу полягає у створенні умов для прийняття ефективних управлінських рішень, спрямованих на: узгодження дій та відносин учасників навчально-виховного процесу, досягнення запланованих результатів функціонування та розвитку школи як відкритої педагогічної системи та розбудову інформаційно-аналітичного простору школи, формування компетентностей учителів та учнів.

Оцінювання ми розглядаємо як складову частину розвитку школи. В той же час, оцінювання стану функціонування закладу – одне із завдань моніторингу. Модель оцінювання розвитку школи передбачає: оцінювання ДЛЯ розвитку, що спрямоване на зміни, на те, щоб втілити їх у практику, та оцінювання ЯК розвиток, тобто результативність процесу, результатів, впливів. Отже, оцінювання виступає і дзеркалом, і вікном – одночасно. Саме такий підхід дозволив визначити мету і завдання моніторингу за кожним напрямком.

У межах програми моніторингу ми зосередили власні ресурси на

окремих видах моніторингу: педагогічному, кадровому, соціально-психологічному, здоров'язберігаючому.

Мета педагогічного моніторингу – тривале стеження за процесом інтеграції психолого-педагогічних знань в усіх його станах і проявах, співвіднесення одержаної інформації із заданим еталоном і прогнозування на цій підставі нового технологічного забезпечення даного процесу.

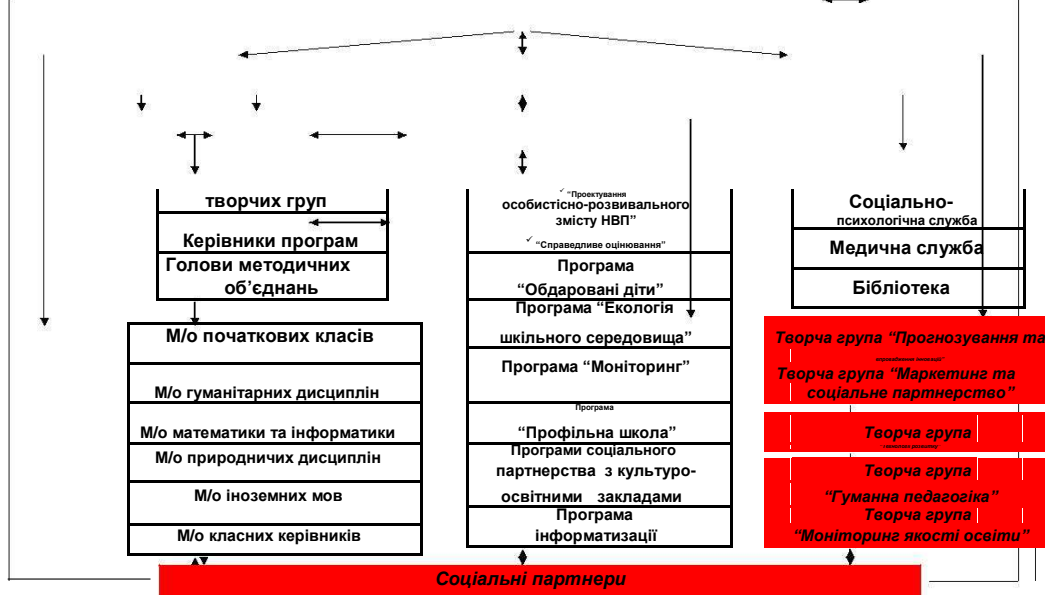
До завдань педагогічного моніторингу ми відносимо: забезпечення безперервності моніторингу результативності досягнень у навчально-пізнавальній діяльності учнів протягом навчального року; здійснення короткотривалого прогнозування розвитку компонентів навчальної діяльності учнів; планування коригувальної роботи з метою покращення результатів розвитку навчальної діяльності учнів.

Кадровий моніторинг має на меті вивчення обсягів, розподілу та якості забезпечення системи освіти ХЗШ №36 науково-методичними та кадровими ресурсами.

Об'єктами кадрового моніторингу виступають: кількість учителів, що мають педагогічне звання серед педагогів першої та вищої категорій, зміна якісного кадрового складу, самоаналіз щодо педагогічної компетентності, участь в ярмарку педагогічних ідей, участь у конкурсах (—Учитель року, — Класний керівник року), друковані роботи вчителів, публікації у фахових виданнях, методичне оснащення кабінетів-лабораторій (ресурсний моніторинг).

Організаційно-управлінська структура школи включає 5 творчих груп, які об'єднують вчителів різних предметів, традиційні методичні об'єднання, наукову організація вчителів та учнів, програми соціального партнерства (рис. 3).

Мета соціально-психологічному моніторингу полягає в організації цілеспрямованого стеження за системою колективно-групових, особистісних показників та за характером психологічної атмосфери колективу.

До основних завдань соціально-психологічного моніторингу ми відносимо: безперервне спостереження за розвитком соціально-психологічних показників учнів протягом навчального року; вивчення компонентів пізнавальної, емоційно-вольової, поведінкової сфер учнів; визначення ефективності розвитку соціально-психологічних показників за результатами коригувальної роботи.

Об'єктами соціально-психологічного моніторингу виступають наступні показники: адаптація учнів 1-х, 5-х та 10-х класів, рівень розвитку ціннісних пріоритетів, ціннісних орієнтацій, вад особистісного розвитку, інтелекту, відвідування учнями навчальних занять, рейтинг учнів за показниками соціальної активності, показники обдарованості (інтелект, креативність, пізнавальна активність), соціальне замовлення батьківської громадськості.

Метою здоров'язберігаючого моніторингу є вивчення стану фізичного здоров'я учнів, санітарно-гігієнічних умов навчання, ефективності здоров'язберігаючих технологій та результативності програм соціального захисту учасників освітнього процесу. Завдання здоров'язберігаючого моніторингу: узагальнення результатів медичного обстеження учнів; безперервне спостереження за розвитком фізичного здоров'я учнів протягом навчального року; вивчення наслідків впливу шкільних факторів

на здоров'я учнів; визначення шляхів покращення фізичного здоров'я учнів.

Об'єктами здоров'язберігаючого моніторингу виступають: рівень сформованості пріоритету здоров'я, ефективність здоров'язберігаючих технологій, динаміка основних захворювань.

Отже, впровадження запропонованої моделі моніторингу дозволило адміністрації закладу приймати ефективні управлінські рішення на всіх рівнях, впливати на інноваційний клімат, підтримувати високі показники якості освіти. Результатом запровадження програми моніторингу є чітке бачення колективом школи чинників її розвитку школи, до яких належать: підтримка педагогічних інновацій; управління змінами, спрямоване на визначення та впровадження стратегії, що сприяє взаємодії між школою та зовнішнім середовищем, коли школа стає конкурентноспроможною, створюються можливості для досягнення цілей закладу; удосконалення програми моніторингу відповідно до стандартів оцінювання ДЛР для розвитку, а саме: бути корисним і практичним, бути технічно адекватним, бути реалістичним і розсудливим, відповідати закону і моральним нормам, основна його мета – поліпшення.